

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ: «Πλούσιοι και φτωχοί»

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Μεγάλην ἔχε τήν ψυχὴν' τοιοὶ δὲ καὶ μικροὶ καὶ μείζους τήν αὐτὴν χρεῖαν πληρουσιν. Ὄταν παρέλθω εἰς οἰκίαν ἀνδρὸς ἀπειροκάλου καὶ οὐμπλοῦτου καὶ ἴδω αὐτὴν παντοίοις γεγανωμένην ἀνθῆσιν, οἶδα, ὅτι οὗτος οὐδέν τῶν ορωμένων τιμιώτερον κέκτηται, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀψυχα καλλωπίζει, τὴν δὲ ψυχὴν ἀκόσμητον ἔχει. Ποίαν, εἰπέ μοι, χρεῖαν περισσοτέραν παρέχουσιν ἀργυραὶ κλιναὶ καὶ τράπεζαι ἀργυραὶ, ἐλεφάντιναι στιβάδες, καὶ ἐλεφάντινοι δίφροι, ὥστε τὸν πλοῦτον διὰ ταῦτα μὴ διαβαίνειν πρὸς τοὺς πτωχοὺς, καίτοι μυριοὶ ἐφῆσται τῇ θύρᾳ, πασαν ἐλεεινὴν ἀφιέντες φωνήν; Σὺ δὲ ἀρνητὴν δόσιν, ἀδύνατον εἶναι λέγων ἐπαρκεῖν τοῖς αἰτοῦσι. Καὶ τῇ μὲν γλώσση ἐξόμνυσαι, ὑπὸ δὲ τῆς χειρὸς διελέγχει' σιωπῶσα γάρ σου ἡ χεὶρ τὴν ψευδολογίαν κηρύσσει, περιστραπτομένη ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ δακτυλίου σφενδόνης. Πόσους δύναιται εἰς σου δακτύλιος χρεῶν ἀπολῦσαι; Πόσους οἴκους καταπίπτοντας ἀπορθῶσαι; Μία σου κιβωτὸς τῶν ματιῶν δύναται δημον ὅλον ριγῶντα περιβαλεῖν, ἀλλ' ὑπομένεις ἀπρακτὸν ἀποπέμψαι τὸν πένητα, οὐ φοβούμενος τὸ δίκαιον τῆς ἀνταποδόσεως τοῦ κριτοῦ.

Μέγας Βασίλειος, Ομιλία πρὸς τοὺς πλουτουντας, 4

Β' ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

I. Ἀπὸ το παραπάνω κείμενο να μεταφραστεί το τμήμα «Μεγάλην ἔχε.....αφιέντες φωνήν».

II. α) πληρουσιν, ἀρνη: να γίνει χρονική και εγκλιτική αντικατάσταση των τριών στη φωνή που βρίσκονται, καθώς και Χ.Α. στο κηρύσσει και Ε.Α. στο βενικό του ἴδω.

β) Να γραφεί η ίδια πτώση του άλλου αριθμού των λέξεων: τήν ψυχὴν, μείζους, ἀνθῆσιν, τῇ θύρᾳ, τὴν δόσιν, τοῖς αἰτοῦσι, ἡ χεὶρ, χρεῶν.

III. α) Ὄταν παρέλθω...ἀκόσμητον ἔχει: να χωρίσετε την περίοδο σε προτάσεις, να τις χαρακτηρίσετε και να προσδιορίσετε το συντακτικό τους ρόλο, όπου είναι δυνατόν.

β) Να γίνει συντακτική αναγνώριση των παρακάτω ὀρων του κειμένου: τὴν ψυχὴν, τοιοὶ, εἰς οἰκίαν, παντοίοις ἀνθῆσιν, τῶν ορωμένων, ἀκόσμητον, διὰ ταῦτα, λέγων, ριγῶντα, τοῦ κριτοῦ.

IV. α) Να συμπληρωθούν τα κενά των προτάσεων με την κατάλληλη λέξη από την παρένθεση:

- Η αὐτοῦ τοῦ ὑπαλλήλου εἶναι ὑποδειγματική.
(συνειδητοποίηση, ευσυνειδησία, εἰδησεογραφία).

- Δε βρήκαν κανένα και το δέμα ἔμεινε.....
(ανένδοτο, αντίδοτο, ανεπίδοτο).

β) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τη σημασία τους από τη στήλη Β.

A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	B
Πληρω	copyright © 2005-2006	ζητώ
Οίδα		αρνούμαι με όρκο
Αιτώ		νομίζω
Εξόμνυμαι		γνωρίζω
Ηγούμαι		γεμίζω

V. α) Τι θα έπρεπε να κάνουν οι πλούσιοι, κατά τον Μ. Βασίλειο; Συμφωνείτε με την άποψη του;

β) Συγκεντρώνοντας στοιχεία από το βασικό αλλά και από το παράλληλο κείμενο, να περιγράψετε σε ποιες αρνητικές συμπεριφορές και ανήθικες πράξεις μπορούν να ωθήσουν τον άνθρωπο η πλεονεξία και η φιλοχρηματία

«Νομίζω, ω άνδρες, τούς ανθρώπους ουκ εν τω οίκω τόν πλουτον καί τήν πονίαν έχειν αλλ' εν ταις ψυχαις. Ορω γάρ πολλούς μέν ιδιώτας, οί πάντα πλούτι έχοντες χρήματα ούτω πένεσθαι ηγουνται ώστε πάντα μέν πόνον, πάντα δέ κίνδυνον υποδύονται, εφ' ω πλείω κτήσονται, οίδα δέ καί αδελφούς, οί τήν ίσα παχόντες ο μέν αυτων ταρκουντα έχει καί περιττεύοντα της δαπάνης, ο πάντως ενδειται' αισθάνομαι δέ καί τυράννους τινάς, οί ούτω πεινωσι χρημάτων ώστε ποιουσι πολύ δεινότερα των απορωτάτων' δι' ένδειαν μέν γαρ δήπου οί μέν κλέπτουσιν, οί δέ τοιχωρυχουσιν, οί δέ ανδραποδίζονται' τυράννοι δ' εισί τινες οί όλους μέν οίκους αναιρουσιν, αθρόους δ' αποκτείνουσι, πολλάκις δέ και όλας πόλεις χρημάτων ένεκα εξανδραποδίζονται. Τούτους μέν ουν έγωγε και πάνυ οικτίρω της άγαν χαλεπης νόσου.

Ξενοφών, Συμπόσιον IV, 34-37